

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

II. ÚS 230/2022-39

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu Ľuboša Szigetiho, zo sudkyne Jany Laššákovej (sudkyňa spravodajkyňa) a sudcu Petra Molnára v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti sťažovateľa [REDAKČIA] právne zastúpeného obchodnou spoločnosťou Advokátska kancelária Hopferova s. r. o., Bajzova 2, Košice, IČO 47 254 220, v mene ktorej koná advokátka JUDr. Martina Hopferová, proti uzneseniu Okresného súdu Michalovce č. k. 17 Er 472/2003-29 z 1. decembra 2021 takto

r o z h o d o l :

Ústavnej sťažnosti **n e v y h o v u j e .**

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavná sťažnosť sťažovateľa

1. Sťažovateľ sa ústavnou sťažnosťou doručenou ústavnému súdu 14. februára 2022 domáha vyslovenia porušenia svojich základných práv podľa čl. 20 ods. 1, čl. 46 ods. 1 a čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práv podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) a čl. 1 Dodatkového protokolu k Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dodatkový protokol“) postupom a uznesením Okresného súdu Michalovce (ďalej len „okresný súd“) č. k. 17 Er 472/2003-29 z 1. decembra 2021 (ďalej len „napadnuté uznesenie“).

Sťažovateľ navrhuje napadnuté uznesenie zrušiť a vec vrátiť okresnému súdu na ďalšie konanie. Zároveň žiada primerané finančné zadosťučinenie v sume 200 eur.

2. Ústavný súd uznesením č. k. II. ÚS 230/2022-23 z 24. mája 2022 prijal podľa § 56 ods. 5 zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) na ďalšie konanie ústavnú sťažnosť sťažovateľa v časti namietajúcej porušenie základných práv podľa čl. 20 ods. 1 a čl. 46 ods. 1 ústavy a práv podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru a čl. 1 dodatkového protokolu napadnutým uznesením. Vo zvyšnej časti ústavnú sťažnosť odmietol.

3. Z ústavnej sťažnosti a jej príloh vyplýva, že na základe návrhu oprávneného na vykonanie exekúcie sa pred okresným súdom viedlo exekučné konanie, v ktorom bol sťažovateľ poverený výkonom exekúcie. Predmetom exekučného konania bolo vymoženie pohľadávky s príslušenstvom, ktorú povinný nezaplatil napriek tomu, že mu túto povinnosť ukladá rozhodnutie o priestupku vydané oprávneným 30. augusta 2001. Sťažovateľ 17. februára 2020 vydal upovedomenie o zastavení exekúcie a výzvu oprávnenému na úhradu trov starej exekúcie, a to z dôvodu, že boli naplnené podmienky na takýto postup podľa zákona č. 233/2019 Z. z. o ukončení niektorých exekučných konaní a o zmene a doplnení niektorých zákonov (ďalej len „zákon o ukončení niektorých exekučných konaní“).

4. Proti upovedomeniu sťažovateľa o zastavení exekúcie podal oprávnený námietky, o ktorých rozhodol okresný súd uznesením vyššieho súdneho úradníka č. k. 17 Er 472/2003 z 9. novembra 2021 tak, že im vyhovel a zrušil upovedomenie o zastavení starej exekúcie. Pritom vychádzal z § 88 ods. 1 zákona Slovenskej národnej rady č. 372/1990 Zb. o priestupkoch v znení účinnom v čase vydania exekučného titulu, podľa ktorého rozhodnutie o uložení pokuty za priestupok možno vykonať do troch rokov od uplynutia lehoty určenej na jej zaplatenie. Keďže pokuta nebola zaplatená do troch rokov od vykonateľnosti rozhodnutia o priestupku, právo oprávneného prekludovalo, čo bolo potrebné podradiť pod § 57 ods. 1 písm. f) Exekučného poriadku, podľa ktorého exekúciu súd zastaví, ak po vydaní rozhodnutia zaniklo právo ním priznané. Z toho okresný súd vyvodil, že exekúcia mala byť už dávno zastavená, nemožno ju zastaviť podľa zákona o ukončení niektorých exekučných konaní a celú procesnú situáciu možno vyriešiť len tak, že upovedomenie sťažovateľa o zastavení sa zruší a exekúcia sa následne zastaví uznesením súdu podľa § 57 ods. 1 písm. f) Exekučného poriadku.

5. Proti uzneseniu vyššieho súdneho úradníka podal sťažovateľ sťažnosť, ktorú sudca okresného súdu napadnutým uznesením z 1. decembra 2021 zamietol.

II.

Argumentácia sťažovateľa

6. Proti napadnutému uzneseniu namieril sťažovateľ svoju ústavnú sťažnosť, v ktorej namieta, že okresný súd sa odklonil od cieľa a účelu sledovaného zákonom o ukončení niektorých exekučných konaní, ktorého ambíciou je zavedenie osobitného procesného mechanizmu zastavenia tzv. starých (nemajetných) exekúcií priamo zo zákona, pričom technické otázky súvisiace s ukončením exekučných konaní sú zverené súdnemu exekútorovi. Prax iných súdov je pritom presne opačná ako v prípade označeného súdu. Súd sťažovateľovi vracia akékoľvek podnety na zastavenie exekúcie

z dôvodu preklúzie exekučného titulu podané pred účinnosťou zákona o ukončení niektorých exekučných konaní práve na účely vydania upovedomenia o zastavení starej exekúcie.

7. Návrh oprávneného na začatie exekúcie bol vinou oprávneného jednoznačne a nepochybne podaný tesne pred uplynutím prekluzívnej lehoty, čo však sťažovateľ žiadnym spôsobom nemohol a nevedel ovplyvniť. Sťažovateľ riadne vydal upovedomenie o začatí exekúcie. Pred vydaním upovedomenia o začatí exekúcie, ako aj potom vykonával úkony smerujúce k zisteniu majetku povinného a vymoženiu dlžnej sumy. Je neakceptovateľné, aby následky nedbalého konania oprávneného spôsobili, že sťažovateľovi nebude priznaná náhrada trov exekúcie.

8. Sťažovateľ namieta arbitrárnosť napadnutého uznesenia a nesprávne právne posúdenie veci okresným súdom, pretože súd formálne zrušil upovedomenie o zastavení starej exekúcie, čo nevyvoláva právne účinky, keďže k zastaveniu exekúcie nedošlo vydaním upovedomenia o zastavení starej exekúcie sťažovateľom, ale *ex lege* účinnosťou samotného zákona o ukončení niektorých exekučných konaní. Okresný súd „oživil“ zo zákona zastavené konanie, aby o jeho zastavení z iného dôvodu rozhodol uznesením. Preklúzia vymáhaného práva môže byť len podkladom na zastavenie exekučného konania, ktoré prebieha. Keďže do 1. januára 2020 nedošlo k zastaveniu exekúcie podľa Exekučného poriadku a ani okresný súd o návrhu na zastavenie žiadneho z účastníkov exekučného konania nerozhodoval, tak sa exekúcia zo zákona zastavila k 1. januáru 2020 a nijaký iný výklad práva podľa názoru sťažovateľa nie je ústavný. Sťažovateľ teda zákonne vydal upovedomenie o zastavení starej exekúcie a okresný súd ho nezákonne zrušil. Sťažovateľ podotýka, že prípadná preklúzia vymáhaného nároku oprávneného nespôsobuje preklúziu nároku exekútora na trovy exekúcie. Upovedomenie o zastavení exekúcie bolo zrušené ako celok, teda aj v časti paušálnych trov starej exekúcie, kde súdny exekútor vystupuje ako účastník konania a ktoré je povinný znášať oprávnený v exekúcii. Stratou nároku na paušálne trovy starej exekúcie došlo podľa názoru sťažovateľa k neústavnému zásahu do jeho vlastníckeho práva. Zvolený výklad a aplikáciu ustanovení Exekučného poriadku a zákona o ukončení niektorých exekučných konaní považuje za rozporný so svojím právom na súdnu ochranu a spravodlivý proces.

III.

Vyjadrenie okresného súdu a replika sťažovateľa

III.1. Vyjadrenie okresného súdu:

9. Podpredsedníčka okresného súdu sa k ústavnej sťažnosti vyjadrila listom č. k. 1SprV 308/2022 zo 16. júna 2022, ktorým potvrdila, že exekučné konanie bolo začaté v pomerne krátkom čase pred uplynutím prekluzívnej doby, na druhej strane však zdôraznila, že v spise od 8. januára 2004 (deň, keď exekútor prevzal poverenie na vykonanie exekúcie) až do 26. marca 2020 neboli vykonané žiadne procesné úkony. Súdny exekútor až 26. marca 2020 zaslal okresnému súdu námietky oprávneného proti upovedomeniu o zastavení starej exekúcie.

V ďalšej časti podpredsedníčka poukázala na rozhodnutia ústavného súdu v obdobných konaniach vedených pod sp. zn. III. ÚS 219/2022, III. ÚS 261/2022, IV. ÚS 198/2022, III. ÚS 247/2022 a IV. ÚS 196/2022.

III.2. Replika sťažovateľa:

10. Sťažovateľ v podaní zo 14. júla 2022 reagoval na stanovisko okresného súdu a vo svojom vyjadrení zotrval na podanej ústavnej sťažnosti. Vyjadrenie podpredsedníčky okresného súdu označil za neúplné vzhľadom na to, že sa zamerala iba na tú časť ústavnej sťažnosti, ktorou namietal porušenie základného práva podľa čl. 20 ods. 1 ústavy. Podľa názoru sťažovateľa je napadnuté uznesenie nezákonné, arbitrárne a je výsledkom svojvoľného postupu okresného súdu.

11. Ústavný súd podľa § 58 ods. 3 zákona o ústavnom súde vec prejednal a rozhodol bez nariadenia ústneho pojednávania, pretože na základe obsahu podaní dospel k záveru, že od ústneho pojednávania nemožno očakávať ďalšie objasnenie veci.

IV.

Posúdenie dôvodnosti ústavnej sťažnosti

12. Podstatou ústavnej sťažnosti je námietka o porušení práv na súdnu ochranu, spravodlivé súdne konanie a na ochranu majetku sťažovateľa, ktorú videl v nezákonnom zrušení vydaného upovedomenia o zastavení starej exekúcie, čím došlo k strate právnej istoty priznania zákonom určených paušálnych trov starej exekúcie v sume 35 eur, ktorá je nerozlučne spätá s predmetným upovedomením o zastavení starej exekúcie.

13. V posudzovanej veci sa sporným stala aplikácia správneho právneho predpisu pri existencii dôvodov na zastavenie exekúcie, keď na jednej strane sťažovateľ argumentuje v prospech použitia osobitného zákona o ukončení niektorých exekučných konaní a na druhej strane okresný súd založil napadnuté uznesenie na potrebe v budúcnosti vydať rozhodnutie o zastavení exekúcie podľa Exekučného poriadku. Vyriešenie tohto problému nadobúda podľa názoru sťažovateľa ústavný rozmer, pretože od odpovede na túto otázku je priamo závislý právny režim náhrady trov exekúcie, v súvislosti s ktorým namieta porušenie svojich práv.

14. V danej veci išlo o tzv. starú exekúciu v zmysle jej zákonnej definície (§ 1 ods. 2 zákona o ukončení niektorých exekučných konaní), čo indikovalo aplikáciu zákona o ukončení niektorých exekučných konaní. Okolnosťou majúcou za následok zastavenie exekúcie priamo zo zákona malo byť uplynutie rozhodnej doby, teda doby 5 rokov od doručenia prvotného poverenia na vykonanie exekúcie súdnemu exekútorovi. Sťažovateľ, riadiac sa právnou úpravou, preto vydal upovedomenie o zastavení starej exekúcie. Exekučný súd s vydaním upovedomenia o zastavení exekúcie nesúhlasil, pretože podľa jeho názoru došlo k zániku práva (preklúzii) skôr než k uplynutiu rozhodnej doby, a preto mala byť exekúcia zastavená podľa § 57 ods. 1 písm. f) Exekučného poriadku účinného do 31. marca 2017.

15. O zhodných ústavných sťažnostiach sťažovateľa (čo sa týka rozsahu a dôvodov) rozhodli jednotlivé senáty ústavného súdu na základe odlišných právnych záverov, čo vyústilo do zjednotenia právnych názorov v pléne ústavného súdu podľa § 13 ods. 3 zákona o ústavnom súde.

Ústavný súd prijal zjednocujúce stanovisko č. k. Plz. ÚS 1/2023 z 25. januára 2023. V tomto stanovisku zaujal záväzný právny názor: „... *Preklúzia sama osebe však na rozdiel od skutočností podľa ZoUNEKu nespôsobuje zastavenie exekúcie. Na skončenie exekúcie podľa EP sa vyžaduje uznesenie súdu o jej zastavení. Inak povedané, exekúcia sa nezastavuje priamo vznikom dôvodu na zastavenie, teda zo zákona, ako to je podľa ZoUNEKu, ale až rozhodnutím súdu. Do účinnosti ZoUNEKu však v žiadnej z vecí sťažovateľa nebolo o zastavení exekúcie rozhodnuté. Po nadobudnutí účinnosti ZoUNEKu už exekučný súd preto exekúciu podľa EP zastaviť nemohol a mal aplikovať len pravidlá osobitných ustanovení ZoUNEKu. Opačný právny názor je popretím účelu a zmyslu ZoUNEKu ako osobitného, pre tento prípad (zlyhania exekučného systému) prijatého zákona. V konaní o námietkach oprávneného proti upovedomeniu o zastavení starej exekúcie je úlohou exekučného súdu skúmať iba to, či v súlade s týmto zákonom došlo k zastaveniu starej exekúcie zo zákona, a nie to, či bol skôr daný dôvod na jej zastavenie podľa EP. Na takúto úvahu nie je v ZoUNEKu žiaden normatívny základ, a preto je nesprávny názor, podľa ktorého dôvodom zrušenia upovedomenia o zastavení starej exekúcie na námietky oprávneného podľa § 7 ZoUNEKu je zistenie, že už pred účinnosťou tohto zákona bol daný dôvod na zastavenie exekúcie podľa § 57 ods. 1 písm. f) EP.*

... *vecou sťažovateľa ako osobitného subjektu zúčastneného na exekučnom konaní nie je to, či sa exekúcia zastaví, dôvod jej zastavenia alebo to, či sa v nej bude pokračovať. Jeho vecou z pohľadu ústavného je to, aby mu za jeho exekučnú činnosť bola priznaná primeraná odmena a náhrady. Izrušenie upovedomenia o zastavení starej exekúcie nevylučuje to, aby bola sťažovateľovi pri zastavení exekúcie z dôvodu podľa § 57 ods. 1 písm. f) EP priznaná podľa § 203 EP odmena a náhrady, a to aj proti bonitnému oprávnenému v sume, ktorá bude vyššia ako ZoUNEKom priznaná paušálna náhrada 35 eur. Na tom nemení nič ani § 243j EP, podľa ktorého v exekučnom konaní začatom pred 1. aprílom 2017, ak sa exekúcia zastavila, môže súd rozhodnúť, že exekútor nemá nárok na náhradu trov exekúcie, ak sú tu dôvody hodné osobitného zreteľa, a to najmä ak exekútor pri výkone exekúcie nepostupoval v súlade so zákonom alebo ak nepredložil súdu vec na zastavenie podľa § 57 ods. 4 EP. I toto ustanovenie po nadobudnutí účinnosti ZoUNEKu treba vykladať s ohľadom na právnu istotu, ktorá bola k nárokom sťažovateľa nastolená prijatím ZoUNEKu.*

Negatívny následok v podobe straty právnej istoty priznania 35 eur s následnou právnou neistotou priznania odmeny a náhrady podľa § 197 ods. 1 a § 203 EP je však výlučne následkom nesprávnej aplikácie podústavného práva, ktorý nepredstavuje nezvratný zásah do základných práv sťažovateľa, ktorý by nebolo možné korigovať následným rozhodnutím o zastavení konania podľa EP s priznaním dokonca vyššej odmeny a náhrad. Inak povedané, nie je možné hovoriť o nezvratnom zásahu do základných práv sťažovateľa, ak bolo zrušené upovedomenie o zastavení starej exekúcie s priznaním náhrady sťažovateľovi 35 eur, no následným rozhodnutím o zastavení konania podľa EP mu môže byť priznaná náhrada trov konania aj vo vyššej sume.

Nebolo by možné predpokladať, že by sa sťažovateľ domáhal ochrany svojich základných práv, ak by jedným rozhodnutím, čo je celkom možné, bolo zrušené upovedomenie o zastavení starej exekúcie, rozhodnuté o zastavení exekúcie podľa EP s tým, že by mu bola proti oprávnenému priznaná odmena a náhrady v sume vyššej ako podľa ZoUNEKu zákonodarcom paušalizovaných 35 eur. Práve tento argument odôvodňuje záver o tom, že zjavný právny omyl, na základe ktorého bolo zrušené upovedomenie o zastavení starej exekúcie, nie je bezprostredným a konečným zásahom do základných práv sťažovateľa. To odôvodňuje odmietnutie ústavnej sťažnosti sťažovateľa nielen z dôvodu toho, že ústavná sťažnosť je podaná zjavne neoprávnenou osobou, ale aj z toho dôvodu, že je zjavne neopodstatnená, keďže podľa podústavného práva nesprávny právny názor všeobecného súdu nevedie k nezvratnému zásahu do základných práv sťažovateľa. Zjavne nesprávny právny názor namietaných uznesení vo svojich následkoch však nedosahuje ústavnoprávnu dimenziu, ktorá by predstavovala porušenie základných práv sťažovateľa na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a vlastníť majetok podľa čl. 20 ods. 1 ústavy a práv na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru a pokojné užívanie majetku podľa čl. 1 dodatkového protokolu.“

16. Keďže uznesením pléna ústavného súdu sú viazané jednotlivé senáty pri rozhodovaní v ďalších obdobných veciach (§ 13 ods. 3 zákona o ústavnom súde), ústavný súd naň v podrobnostiach odkazuje a s poukazom na v ňom uvedené závery ústavnej sťažnosti sťažovateľa nevyhovel (§ 133 ods. 1 *a contrario* zákona o ústavnom súde).

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 16. februára 2023

Luboš Szigeti
predseda senátu